

Prof. dr hab. Zbigniew Juliusz Jara (1919–2008) – *pro memoriam*

11 października 2008 r. zmarł w Zagórzku k/Sanoka prof. dr hab. Zbigniew Juliusz Jara. Pochowany został w rodzinnym grobowcu w Sanoku. Zmarły był człowiekiem skromnym, zupełnie nie dbającym o rozgłos, o nieprzeciętnym wdzięku intelektualnym (cyt. za prof. H. Kowarzykiem), i inteligencji, co nie zawsze przysparzało mu przyjaciół. Był erudytą, wspaniałym nauczycielem wielu pokoleń studentów Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Akademii Rolniczej oraz Instytutu Zoologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Bez emfazy rzecz mo-

żna, prof. Zbigniew Jara był Człowiekiem Renesansu! Kochał bowiem literaturę (w szczególności poezję), muzykę i swoją biologię, a wszystkie te dziedziny uprawiał! Napisał kilka opowiadań m.in. „Wrzesień „39” (2001), „Listy do matki” (2005), książkę pt. „Przyczynek do historii 1939–1945” (2008); wydał pięć tomików wierszy: „W świetle nocy – świetle dnia” (2003), „W pokoju przechodnim” (2004), „Myśli niedokończone” (2005), „Widnokrąg” (2006), „Czas i słowo” (2007). Sławił w nich miłość oraz piękno i potęgę natury, a swoje

Fot. 1. Prof. Z. Jara podczas spotkania autorskiego w dniu 4.06.2004 r. zorganizowanego w Collegium Anatomicum AR we Wrocławiu przez prof. Norberta Pospieszego i panią T. Zaniewską, krytyka literackiego. Na spotkaniu prof. Z. Jara przedstawił szereg swoich wierszy (zdj. M.Wanke-Jakubowska).

uwielbienie do biologii wyraził w ok. 180 publikacjach. Wreszcie, dobrze grał na skrzypcach i jeździł na nartach. Należy wspomnieć też o wyjątkowej naturalnej zdolności prowadzenia rozmowy bez napięcia, w sposób rozluźniający rozmówcę, co szczególnie kobietom pozwalało odkryć osobliwy urok Profesora.

Prof. Zbigniew Jara urodził się 2.01.1919 r. w Milczy (pow. Sanok) w rodzinie nauczycielskiej. W 1936 zdał maturę w gimnazjum typu humanistycznego w Sanoku. W tym też roku rozpoczął studia na Akademii Medycyny Weterynaryjnej (AMW) we Lwowie. Już w 1938 r. jako student III roku zostaje asystentem-wolontariuszem w Zakładzie Chemii Fizjologicznej i Patologii Ogólnej AMW, którego kierownikiem był prof. dr Wacław Moraczewski. Wybuch wojny przerwał Jego studia, wrócił więc do rodzinnego domu w Sanoku. Tu w latach 1939–1942 w tzw. Generalnej Guberni rozpoczął działalność konspiracyjną w organizacji Służba Zwycięstwa Polski, później ZWZ i AK w komórce wywiadowczej oraz w tajnym nauczaniu w Sanoku i Krośnie n/Wisłokiem. Na początku 1940 r. otrzymał pracę w Składnicy Kółek Rolniczych w Krośnie jako pomoc biurowa. Mimo zwiększonych obowiązków nie przerwał pracy konspiracyjnej i prowadził nadal nasłuch polskojęzycznych radiostacji na Zachodzie oraz kierował punktem kontaktowym sieci wywiadu AK. W marcu 1942 r. wrócił do Lwowa, gdyż powstała możliwość kontynuowania studiów w ramach „Staatliche Tierarztliche Fachkurse”. Tu ponownie związał się z prof. Moraczewskim i Zakładem Chemii Ogólnej, gdzie pracował jako laborant, a następnie młodszy asystent. Był to bardzo trudny okres w życiu prof. Z. Jary, gdyż z powodu głodu i wycieńczenia organizmu zachorował na gruźlicę. Ukończenie wspomnianego kursu i zaliczenie jednomiesięcznej praktyki w Miejskiej Rzeźni w Krakowie pozwoliło Mu uzyskać dyplom lekarza weterynarii i dalszą pracę w tym zakładzie aż do stycznia 1945 r. Następnie od lutego 1945 r. pracował przez 3 miesiące jako sekretarz Studium Weterynaryjnego przy Wydziale Rolniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pobyt w Krakowie omal nie zakończył się dla Niego tragicznie, bowiem w sierpniu 1944 r. został zatrzymany w łapanie ulicznej i osadzony na 24 dni jako zakładnik w obozie koncentracyjnym w Płaszowie k/Krakowa i przeznaczony do rozstrzelania gdyby w mieście doszło do zbrojnego powstania. 24.06.1945 r. jako członek pionierskiej Grupy Kulturalno-Oświatowej dla m. Wrocławia kierowa-

nej przez prof. dr Stanisława Kulczyńskiego przeniósł się do zrujnowanej w 80% (Festung Breslau) stolicy Dolnego Śląska, gdzie brał czynny udział w organizowaniu od podstaw polskiej nauki i kultury, ale nie tylko, bo stare fotografie pokazują go na dachu budynku Wydziału Medycyny Weterynaryjnej przy pracach dekarских. 1.11.1945 r. z chwilą zatwierdzenia Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu i Politechniki Wrocławskiej rozpoczął pracę jako asystent, a następnie starszy asystent w Zakładzie Limnologii i Rybactwa, którym kierował prof. Marian Stangenberg. Tu pracował do 1952 r. Zajęcia dydaktyczne, które prowadził dla studentów Wydziału Medycyny Weterynaryjnej i grupy studentów Wydziału Rolnego specjalizujących się w rybactwie, obejmowały choroby ryb i ich zwalczanie. W tym czasie w gospodarstwach rybackich Dolnego Śląska dominowały choroby pasożytnicze, co w znacznej mierze wyznaczyło zasadniczy kierunek zainteresowań lekarza weterynarii Zbigniewa Jary. W latach 1948–1952 studiował na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu i Politechniki Wrocławskiej uzyskując tytuł magistra filozofii. Rok 1952 to też rok, w którym prof. Z. Jara rozpoczął pracę na stanowisku adiunkta w Zakładzie Epizootiologii Wydziału Weterynaryjnego WSR kierowanym przez prof. dr Tadeusza Sobiecha oraz rok, w którym bronił pracę doktorską p.t. „Układ krzepnięcia krwi karpia (*Cyprinus carpio* L.)”. Badania zostały wykonane na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu i Politechniki Wrocławskiej, w Zakładzie Fizjopatologii, którym kierował prof. dr Hugon Kowarzyk. W 1961 r. wówczas dr Z. Jara habilitował się na podstawie pracy pt. „Studia nad mechanizmem trombinogenezy w krwi karpia (*Cyprinus carpio* L.)”, którą również wykonał na Akademii Medycznej w Katedrze prof. dr H. Kowarzyka. Obie wykonane przez prof. Z. Jarę dysertacje są pracami fundamentalnymi dla naukowców zajmujących się krzepliwością krwi u ryb słodkowodnych. Od 1961 r. najpierw jako docent, a od 1972 r. jako profesor nadzwyczajny kierował Zakładem Ichtiopatologii w Katedrze Epizootiologii WSR (później Akademii Rolniczej). Był to pierwszy Zakład Ichtiopatologii w historii polskich wyższych uczelni. W 1962 r. stały personel Zakładu stanowił asystent lek. wet. Witold Olech oraz pracownik techniczny. Z chwilą powstania Zakładu Ichtiopatologii, lekarze weterynarii, kierownicy trzech samodzielnych wówczas terenowych Pracowni Zwalczania Chorób Ryb, (później włączonych do ZHW) wystąpili z propozycją aby

doc. Z. Jara był ich konsultantem. Były to: Pracownia Katowicka z kierownikiem Bogdanem Witałą, Poznańska z Feliksem Flondro oraz Wrocławska z Danutą Szerow. Konsulencja szybko przerodziła się we współpracę naukową i zaowocowała trzema doktoratami. Doc. Jara w tym okresie był też promotorem dysertacji doktorskich mgr Franciszka Markiewicza oraz lek. wet. i mgr inż. Tadeusza Bory-Miączyńskiego z Pracowni Krakowskiej. W Zakładzie Ichtiopatologii pod kierownictwem doc. Jary prowadzono badania o charakterze użytkowym np. nad preparatem leczniczym Cyprimixem, jak i podstawowym m. in.: studiowano rozmieszczenie fosfatazy zasadowej i kwaśnej w przewodzie pokarmowym siedmiu gatunków krajowych ryb słodkowodnych. Badania rozpoczęto od karpia w przekroju sezonowym i w trzyletnim cyklu hodowlanym, następnie zbadano dwa inne gatunki ryb karpiowatych tj. ryb bezżołądkowych oraz cztery gatunki ryb posiadających ten narząd; czy też na przykład badano komórkowy mechanizm obronny organizmu ryb barwiąc przyżyciowo w czasie półrocznej kąpieli narybek karpia w błękitcie trypanu. Obie prace realizowano metodami histologicznymi i histochemicznymi a uzyskane wyniki okazały się wyjątkowo interesujące. Niestety obie te prace nie zostały wydane. Pierwsza wskutek braku możliwości wydrukowania wszystkich ponad 70. zdjęć ilustrujących uzyskane wyniki, druga, wskutek braku 300 funtów na druk kolorowych fotografii, pomimo entuzjastycznej wręcz recenzji R. J. Robertsa przesłanej zarówno do Redakcji jak i na ręce prof. Z. Jary wraz z Jego przeżroczami ilustrującymi podobne badania lecz metodami nowoczesnymi. O szerokim wachlarzu zainteresowań prof. Jary badaniami podstawowymi świadczą też elektroforetyczne badania obrazu zmian poziomu białka całkowitego surowicy i jego frakcji w trzyletnim cyklu hodowlanym karpia. W 1976 r. po przejściu na emeryturę prof. E. Zubika, prof. Jara zostaje przeniesiony na Uniwersytet Wrocławski na stanowisko kierownika Zakładu Fizjologii Zwierząt Instytutu Zoologicznego. Tę funkcję pełnił do emerytury tj. do 1989 r. W Zakładzie Fizjologii dysponując znacznie liczniejszą grupą pracowników niż w poprzednich dwóch zakładach (10 osób), Profesor mógł skoncentrować się na badaniach układu pasożyt-żywciciel. Dotyczyły one przede wszystkim tasiemczyc ryb wywołanych dorosłymi postaciami *Bothriocephalus gowkongensis* (Yeh, 1955) i *Khawia sinensis* (Hsu, 1935) u karpia hodowlanych, plerocerkoidem *Ligula intestinalis* u leszcza oraz larwą *Cisticercus dilepidis campylan-*

cistrotae (Aubert) u karpia w różnym wieku. Wyniki badań tego układu, wykonywanych w trzech różnych zakładach Profesor zawarł w 23 różnych publikacjach naukowych i były tematem trzech rozpraw doktorskich. Badania wykonywano metodami histologicznymi, histochemicznymi oraz biochemicznymi, a dotyczyły one rozkładu i aktywności fosfatazy zasadowej, kwaśnej, aminotransferaz i proteaz oraz poziomu białka całkowitego, i jego frakcji w surowicy ryb zarażonych oraz w dojrzałych postaciach tasiemców. Omawiając działania Profesora na polu parazytologicznym nie można pominąć badania z 1956 r. dotyczącego specjacji *Achtheres percarum* Nordm. u okonia i sandacza, pracy wykonanej przez trzech późniejszych profesorów, tj. Z. Kozikowską, Z. Jarę i E. Grabdę nagrodzonej przez Komisję Ewolucjonizmu PAN. W tym czasie Profesor badał też histopatologiczne zmiany w tkankach ryb wywołane przez pierwotniaki z rodzaju *Myxobolus*, widłonoga *Sphyrion lumpi* (Kroyer) u okonia morskiego oraz grzyba *Ichthyosporidium* (*Ichthyophonus*) *hoferi* u ryb akwariowych. Nadto Profesor prowadził badania parazytofauny w aspekcie środowiskowym. Na przełomie lat 60. i 70. XX w. w Morskim Oku, w Rybim Potoku i naturalnych stawkach Tatrzańskiego Parku Narodowego (na zlecenie Krakowskiego Oddziału PAN) we współpracy z dr F. Markiewiczem z krakowskiej Pracowni Chorób Ryb. W latach 80. zaś, w zbiorniku Otmuchowskim. W tym czasie Instytut Przemysłu Organicznego z Pszczyny w osobie prof. Stanisława Łakoty nawiązał kontakt z Zakładem Fizjologii w celu rozpoczęcia badań nad wpływem kilku pestycydów na stan zdrowia narybku karpia. Badania przeprowadzono w różnych rytmach czasowych i dotyczyły aktywności wybranych enzymów w narządach wewnętrznych i surowicy krwi oraz zmian wybranych wskaźników hematologicznych ekspozowanych karpia. Efektem tych badań były cztery prace i sześć doniesień na zjazdy naukowe.

Dorobek naukowy Profesora to w sumie ok. 180 publikacji, w tym 51 rozpraw naukowych, współautorstwo w 4 publikacjach książkowych – w tym 3 opracowania podręcznikowe z zakresu fizjologii zwierząt, grzłicy kręgowców zmiennocieplnych i ichtiopatologii – i jedno monograficzne nt. symetrii w przyrodzie. Był promotorem 7 rozpraw doktorskich, 30 prac magisterskich, autorem 70 recenzji ukazujących się dzieł oraz 30 recenzji prac doktorskich i habilitacyjnych. W dorobku naukowym prof. Zbigniewa Jary bardzo poważne miejsce zajmuje podręcznik pod tytułem „Ichtiopatologia”. Jest

to dzieło zupełnie przypadkowo podjęte przez Profesora, gdyż z roli recenzenta stał się samodzielnym twórcą tego dzieła, wskutek niespodziewanej i przedwczesnej śmierci autora prof. Andrzeja Chodynieckiego, który nie zdążył zapoznać się nawet z recenzją około 800 stronicowego maszynopisu oddanego do PWN. Wiem, że decydujące znaczenie w podjęciu trudu przygotowania podręcznika do druku (mimo niechęci prof. Jary do pisania podręczników) miała przede wszystkim prośba Zony prof. Chodynieckiego oraz poparcie ART w Olsztynie. Niemożność współpracy obu współautorów wyznaczało ponad czteroletni okres wytężonej, żmudnej i samotnej pracy prof. Jary. W jej efekcie powstała nowa wersja tego podręcznika. Doszło do skrócenia maszynopisu o ponad jedną czwartą, do napisania od nowa całej części ogólnej (co różni ten podręcznik od innych) oraz całego szeregu zmian redakcyjnych i zwiększenia o prawie połowę materiału ilustracyjnego (piękne, często oryginalne fotografie). Tym samym podręcznik nosi indywidualne cechy faktycznego autora. Tytuł „Ichtiopatologia” sugeruje szersze ujęcie zagadnień mających podstawowe znaczenie dla zrozumienia patogenyzy i zasad zwalczania chorób ryb. To stanowisko uwzględnia w większym stopniu fizjologię, patologię i rolę środowiska w powstawaniu chorób ryb, i znalazło swój wyraz w wyodrębnieniu i nietypowym ujęciu pierwszej części podręcznika tj. „Ichtiopatologia ogólna”. Z inicjatywy prof. Chodynieckiego zawartej w maszynopisie do rozdziału dotyczącego chorób pasożytniczych wprowadzono w znacznie szerszym zakresie parazytozy ryb morskich, co jest nowością. Ta inicjatywa ma wspomóc potrzebę po pierwsze: selekcji ryb poławianych przez flotę rybacką (względy ekonomiczne), a po drugie selekcji ryb w czasie ich obróbki, celem przede wszystkim ochrony zdrowia człowieka, tj. konsumenta. Dla wyjaśnienia w sposób lapidarny mechanizmu powstawania układu żywiciel-pasożyt/zarazek, w części ogólnej został zamieszczony rozdział „Infekcja, inwazja”. Poza ścisłe ramy ichtiopatologii wykracza też problem rozwijającej się ichtiotoksykologii poruszony w dwóch rozdziałach „Ichtiopatologii ogólnej” tj. „Patogeneza zatruc” i „Skazenie środowiska a choroby ryb”. Podręcznik dodatkowo zawiera krótki, ale bardzo przydatny dla Czytelnika, słownik terminów fachowych. Na koniec zacytuję jedno z ostatnich zdań Autora podręcznika zawartych we wstępie: „Oddając do rąk Czytelników ten nieco inny podręcznik chorób ryb, wydaje się słuszne i potrzebne stwierdzenie, iż sta-

nowi on – jak zresztą zwykle to bywa – opracowanie komplementarne do istniejących tego typu podręczników innych autorów, prezentujących indywidualny wybór informacji”. Wspomnieć wypada o krótkiej notatce w 3 różnych językach, umieszczonej na wstępie a zatytułowanej „Pro memoria”. Notatka poświęcona została prof. dr Mariannie Plehn z okazji 50-lecia Jej śmierci. Prof. Plehn urodziła się w okolicy Kwidzyna, była pionierem ichtiopatologii i autorem drugiego, w krótkiej historii tej specjalności podręcznika. Była zagorzałym przeciwnikiem nazizmu. Śpiewała polskie piosenki ludowe a w czasie Świąt polskie kolędy, o czym poinformował autora tego „Wspomnienia..” prof. Jara.

Prof. Zbigniew Jara pełnił liczne funkcje. W latach 1963–1966 był prodziekanem Wydz. Weterynaryjnego WSR we Wrocławiu, przez kilka kadencji (1956–1965) sekretarzem Zarządu Głównego Polskiego Tow. Zoologicznego, długoletnim członkiem Rady Naukowej Wrocławskiego Ogrodu Zoologicznego (1957–1968), zastępcą przewodniczącego Wrocławskiego Oddziału Polskiego Tow. Zoologicznego (1966–1969) i przewodniczącym Wrocławskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego w kadencji 1962–1966 i 1974–1977. Od 1945 był członkiem Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, od 1959 r. należał do zespołu ekspertów z zakresu rybactwa przy FAO, od 1967 r. był członkiem zwyczajnym Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, od 1990 przewodniczącym jego Wydziału VIII (Nauk Biologicznych), a w 1968 r. został przyjęty do kanadyjskiego towarzystwa Wildlife Disease Association. Od wielu lat brał czynny udział organizacyjny i naukowy w zjazdach i konferencjach poważnych towarzystw naukowych, ale przede wszystkim związany był z Polskim Towarzystwem Parazytologicznym. Ponadto działał w Radzie Naukowej Instytutu Parazytologii PAN w Warszawie i Komitecie Parazytologii PAN. Przez lata był aktywny w paru redakcjach: jako współredaktor wydawanych przez Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu roczników pt. „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” oraz jako przewodniczący Rady Redakcyjnej *Zoologica Poloniae* i członek Rady Redakcyjnej *Acta Parasitologica Polonica*. Kończąc to krótkie wspomnienie, w stosunku do jego długiego, pracowitego życia, pełnego wielu osiągnięć, funkcji i dokonań nie można pominąć 17 lat pracy w *Wiadomościach Parazytologicznych*, które były bardzo „pieszczonym dzieckiem” prof. Z. Jary. Jako Redaktor Naczelny przejął ten dwumiesięcznik

od prof. dr Z. Kozara w 1970 r. za Jego życia. Redakcja *Wiadomości* składała się jedynie z dwóch osób: Redaktora Naczelnego i sekretarza, którym miał zaszczyt być przez 13 lat Jego uczeń i autor niniejszego wspomnienia. Troską Profesora była właściwa naukowa ranga czasopisma oraz to, aby swoją treścią odpowiadało nazwie, co nie było łatwe, ponieważ informacji o kronikarskim charakterze nie przychodziło do redakcji zbyt wiele. Aby sprostać zadaniu, Profesor systematycznie sam musiał zdobywać informacje o imprezach naukowych, wykonywać szereg notek bibliograficznych oraz recenzji ukazujących się dzieł krajowych i zagranicznych, wszystko po to aby wypełnić dział: „Z życia naukowego – kronika” i „Oceny – streszczenia – bibliografia”. Nadto Profesor stworzył dział „Listy do redakcji”, gdzie można było prowadzić polemiki. Na łamach *Wiadomości Parazytologicznych* prof. Jara z pedanterią i swadą odnotowywał wszystkie wydarzenia z życia PTP. W zeszytach poświęconych Zjazdowi Towarzystwa redagował dokładne sprawozdania. Redakcja brała też udział w organizowaniu sympozjów o tematyce parazytologicznej, przygotowując wydania materiałów. Niebagatelną sprawą dla obrazu naszego czasopisma, było zawsze terminowe przekazywanie maszynopisu do PWN-u, co skutkowało terminowym drukiem zeszytów i często większą niż 48 liczbą arkuszy.

Zasadniczym jednak działaniem Profesora w celu nadania wysokiej rangi *Wiadomościom*, o czym już wcześniej wspomniano, był czas i uwaga jaką poświęcał na redakcyjną poprawę prac przeznaczonych do druku. Były one często pisane od nowa przez Profesora, gdyż miał On wspaniałą zdolność lapidarnego ujmowania zawartych w pracach treści. Stawały się one w skutek tego zwięzłe i jasno skonstruowane. Tymi działaniami prof. Jara przyczynił się do zwiększonego zainteresowania wydawnictw naukowych i bibliotek zagranicznych naszym czasopismem (do 1983 r. *Wiadomości Parazytologiczne* rozchodziły się do ok. 360 bibliotek na świecie) o tym też świadczyć może zwiększona liczba (do ok. 40) wymian *Wiadomości* na czasopisma naukowe z zagranicznych ośrodków, w tym w połowie lat 70. z Oksfordem na ich wniosek. Czasopisma z wymiany wzbogacały księgozbiór biblioteki im. prof. Zbigniewa Kozara. Partnerami w wymianie były czasopisma z: Anglii, Austrii, Belgii, Boliwii, Brazylii, Bułgarii, b. CSSR, Egiptu, Finlandii, Francji, Indii, Iraku, Iranu, Izraela, Japonii, b. Jugosławii, Kenii, Korei Płn., Kostaryki, Madagaskaru, Mozambiku, Nowej Zelandii, b. NRD, Portugalii,

b. NRF, RPA, Rumunii, Sri Lanki, USA, Wenezeli, Węgier, Włoch, b. ZSRR [1]. Od 1978 r. każdy egzemplarz przekazywano obowiązkowo do IBSN. Redaktor brał także udział w wydawniczych ankietach Instytutu Dokumentalistyki w b. NRF oraz British Library Research. Zaslugą prof. Z. Jary było publikowanie zeszytów monotematycznych poświęconych np. rzęsistkowicy, toksoplazmozie czy włośnicy [2]. Wiele serca i pracy Profesor wkładał też w tak tzw. „zeszyty rybackie”, dedykując je kolejno wybitnym parazytologom.

Za swoją owocną działalność naukową i społeczną prof. Z. Jarę uhonorowano: Odznaką Budowniczego Wrocławia, Odznaką Zasłużony dla Wydziału Medycyny Weterynaryjnej AR we Wrocławiu, Złotym Medalem Uniwersytetu Wrocławskiego, Medalem im. Konstantego Janickiego za Zasługi dla Parazytologii, Srebrnym Medalem z okazji jubileuszu 50-lecia Polskiego Tow. Parazytologicznego, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem Rodła za umacnianie polskości na Ziemiach Zachodnich oraz członkostwem honorowym Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Był też członkiem Światowego Związku Żołnierzy AK.

Niech idzie na pola, na łąki, na lasy i na góry muzyka Twojej duszy!

Witold Olech

P.S. Dnia 28 listopada 2008 r. w Sali im. Profesora Jana Czekanowskiego Wydziału Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego odbyło się uroczyste Uniwersyteckie Pożegnanie profesora Zbigniewa Juliusza Jary. Uroczystość otworzył prorektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Władysław Dynak. Wspomnienie o prof. Zbigniewie Jarze wygłosiła prof. Elżbieta Lonc. Wspominali Go profesorowie: Anna Okulewicz, Andrzej Wiktor, Hanna Mizgaj-ska-Wiktor, Zenon Sołtysiak oraz dr Witold Olech.

W Sali im. Prof. J. Czekanowskiego prof. Z. Jara występował wielokrotnie jako prelegent na naukowych spotkaniach Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego [3].

- [1] Lonc E. 2004. Profesor Zbigniew Juliusz Jara – Parazytolog i Redaktor *Wiadomości Parazytologicznych*. *Wiadomości Parazytologiczne* 50: 65–67.
- [2] Złotorzycka J. 1990. Profesor Zbigniew Jara, sylwetka i działalność. *Wiadomości Parazytologiczne* 36: 145–148.
- [3] Lonc E. 2004. Professor Zbigniew J. Jara – a Renaissance Man of the third millennium. *Acta Ichthyologica et Piscatoria* 34: 109–113.